

## RTU studiju kurss "Veselības apdrošināšana un aizsardzības sistēma"

OL000 Liepājas akadēmija

**Vispārējā informācija**

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kods                                                | LA0375                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Nosaukums                                           | Veselības apdrošināšana un aizsardzības sistēma                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Studiju kursa statuss programmā                     | Obligātais/Ierobežotās izvēles                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Atbildīgais mācītspēks                              | Santa Melķe - Lektors                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Apjoms daļās un kredītpunktos                       | 1 daļa, 3.0 kredītpunkti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Studiju kursa īstenošanas valodas                   | LV                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Anotācija                                           | Studiju kurss sniedz teorētiskās un praktiskās zināšanas par veselības apdrošināšanas attīstību un veselības aizsardzības sistēmām Latvijā un pasaulē. Tiek analizēta veselības apdrošināšanas vēsturiskā attīstība, sākot no slimokasēm kā medicīniskās apdrošināšanas pirmsākumiem līdz mūsdienu obligātajām un brīvprātīgajām apdrošināšanas formām. Kurša ietvaros studenti iepazīstas ar Latvijas veselības aizsardzības sistēmas struktūru, finansēšanas modeļiem, pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kā arī salīdzinošo analīzi ar citu valstu pieredzi. Īpaša uzmanība tiek pievērsta tiesiskajam regulējumam – normatīvajiem aktiem, kas nosaka pacienta tiesības un pienākumus, veselības aprūpes sniedzēju atbildību un sociālā darbinieka lomu starpnozaru sadarbībā. Kurss attīsta izpratni par veselības aprūpes pieejamību, taisnīgumu un ilgtspēju, veicinot studējošo spēju analizēt veselības aizsardzības sistēmas saikni ar sociālā darba praksi un sabiedrības labklājību.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs | Studiju kursa mērķis:<br>Attīstīt studentu izpratni par veselības apdrošināšanas un veselības aizsardzības sistēmu darbības principiem Latvijā un starptautiskā kontekstā, kā arī veidot kompetenci analizēt šo sistēmu saistītu ar sociālā darba praksi un sabiedrības labklājību.<br>Uzdevumi:<br>Attīstīt studentu zināšanas un izpratni par veselības apdrošināšanas sistēmu vēsturisko attīstību un konceptuālajiem pamatiem, tostarp obligātajiem un brīvprātīgajiem modeļiem.<br>Pilnveidot prasmi kritiski analizēt veselības aizsardzības sistēmas struktūru, finansēšanas mehānismus un normatīvo regulējumu Latvijā un starptautiskā mērogā.<br>Stiprināt studentu spēju interpretēt normatīvos aktus, kas nosaka pacienta tiesības un pienākumus, kā arī veselības aprūpes sniedzēju atbildību.<br>Veicināt kompetenci salīdzināt dažādu valstu veselības aizsardzības modeļus un izvērtēt to efektivitāti, pieejamību un taisnīgumu.<br>Sekmēt spēju identificēt sociālos riskus un šķēršļus veselības aprūpes pieejamībā, īpaši mazaizsargāto sabiedrības grupu kontekstā, un piedāvāt risinājumus sociālā darba ietvaros.<br>Risināt starpdisciplināru domāšanu un sadarbību, pielietojot iegūtās zināšanas sociālā darba un veselības aprūpes jomā.<br>Atbalstīt studentu spēju formulēt argumentētus, uz pierādījumiem balstītus viedokļus par veselības aizsardzības sistēmu lomu sabiedrības labklājības un sociālās politikas mērķu veicināšanā.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi     | Studiju kursā paredzēti divi patstāvīgie darbi, kas veicina teorētisko zināšanu pielietojumu praksē un kritiskās domāšanas attīstību:<br>Analītisks pārskats par veselības aizsardzības sistēmas modeli izvēlētajā valstī, ietverot salīdzinošu analīzi ar Latvijas sistēmu (15–20 lpp).<br>Normatīvā akta analīze, izvērtējot tā ietekmi uz pacienta tiesībām un sociālā darbinieka iesaisti veselības aprūpē (10–15 lpp).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Literatūra                                          | Obligātā/Obligatory<br>1. Mozgis, D. (2008). Ceļvedis veselības aprūpes vadībā. Rīga: Nacionālais apgāds.<br>2. Baltiņš, M. (2003). Lietišķā epidemioloģija. Rīga: Zinātne.<br>3. Ābola, I. (2018). Veselības aprūpes sistēma Latvijā: struktūra, finansēšana un izaicinājumi. Rīga: Latvijas Veselības ekonomikas asociācija.<br>4. Jansons, A. (2019). Veselības apdrošināšana: teorija un prakse. Rīga: Zinātne.<br>5. Saltman, R. B., & Figueras, J. (1997). European health care reform: Analysis of current strategies. Open University Press.<br>6. Mossialos, E., Wenzl, M., Osborn, R., & Anderson, C. (Eds.). (2016). International profiles of health care systems (2015 ed.). The Commonwealth Fund.<br>7. Latvijas Republikas Saeima. (2017). Pacienta tiesību likums. Rīga: Latvijas Republikas Saeima. Pieejams: <a href="https://likumi.lv/ta/id/65557-pacienta-tiesibu-likums">https://likumi.lv/ta/id/65557-pacienta-tiesibu-likums</a><br><br>Papildu/Additional<br>1. Marmot M., Wilkinson R.G. (ed.). Social Determinants of Health. 2nd edition. New York: Oxford University Press, 2006. x, 366 p.<br>2. Pacientu tiesību likuma komentāri, Latvijas Vēstnesis, 2019.<br>3. Centers for Disease Control and Prevention. (n.d.). CDC home page. <a href="https://www.cdc.gov">https://www.cdc.gov</a><br>4. World Health Organization Regional Office for Europe. (n.d.). WHO Europe. <a href="https://www.who.dk">https://www.who.dk</a><br>5. World Health Organization Regional Office for Europe. (n.d.). European health for all database (HFA-DB). <a href="https://data.euro.who.int/hfad">https://data.euro.who.int/hfad</a><br>6. Slimību profilakses un kontroles centrs. (n.d.). SPKC mājas lapa. <a href="https://www.spkc.gov.lv">https://www.spkc.gov.lv</a><br>7. Veselības ministrija. (n.d.). VM oficiālā mājas lapa. <a href="https://www.vm.gov.lv">https://www.vm.gov.lv</a> |
| Nepieciešamās priekšzināšanas                       | -                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

**Studiju kursa saturs**

| Saturs                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Pilna un nepilna laika klātienes studijas |                | Nepilna laika neklātienes studijas |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------|------------------------------------|----------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Kontakt stundas                           | Patstāv. darbs | Kontakt stundas                    | Patstāv. darbs |
| Veselības apdrošināšanas vēsturiskā attīstība un slimokases kā sistēmas pirmsākumi<br>– Veselības apdrošināšanas vēsture Eiropā un pasaulē<br>– Slimokasu loma kā medicīniskās apdrošināšanas pirmsākumi<br>– Pāreja uz valsts un privātajām apdrošināšanas sistēmām                                                                                                                                   | 4                                         | 2              | 2                                  | 6              |
| Obligātā un brīvprātīgā veselības apdrošināšana: veidi, īstenošanas mehānismi un aktuālās problēmas<br>– Apdrošināšanas modeļi: obligātā, brīvprātīgā<br>– Finansēšanas avoti un sadarbības mehānismi<br>– Prakses piemēri Latvijā un citur Eiropā<br>Analītisks pārskats par veselības aizsardzības sistēmas modeli izvēlētajā valstī, ietverot salīdzinošu analīzi ar Latvijas sistēmu (15–20 lpp).  | 6                                         | 24             | 4                                  | 24             |
| Latvijas veselības aizsardzības sistēma: struktūra, finansēšana un pieejamība<br>– Nacionālais veselības dienests un tā uzbūve<br>– Pakalpojumu sniedzēju tīkls un pieejamība<br>– Kvalitātes un ilgtspējas izaicinājumi                                                                                                                                                                               | 6                                         | 4              | 2                                  | 8              |
| Veselības aprūpes sistēmu modeļi pasaulē un salīdzinošā analīze<br>– Beveridža, Bismarka un jauktie modeļi<br>– Starptautiskā salīdzinošā pieredze<br>– Mācības Latvijai no citu valstu pieredzes                                                                                                                                                                                                      | 6                                         | 4              | 2                                  | 8              |
| Tiesiskais regulējums veselības aprūpē: pacienta tiesības, veselības aprūpes sniedzēju atbildība<br>– Normatīvie akti Latvijā un ES<br>– Pacienta tiesību un pienākumu regulējums<br>– Juridiskie riski un aizsardzības mehānismi<br>Otrā patstāvīgā darba izpilde:<br>Normatīvā akta analīze, izvērtējot tā ietekmi uz pacienta tiesībām un sociālā darbinieka iesaisti veselības aprūpē (10–15 lpp). | 4                                         | 14             | 2                                  | 14             |
| Sociālā darba loma veselības aprūpē un starpdisciplinārā sadarbība<br>– Sociālais darbinieks veselības aprūpes komandā<br>– Sadarbība ar mediķiem, ģimenēm un institūcijām<br>– Prakses piemēri un integrēta pieeja                                                                                                                                                                                    | 6                                         | 4              | 4                                  | 8              |
| Kopā:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 32                                        | 52             | 16                                 | 68             |

**Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana**

| Sasniedzamie studiju rezultāti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Rezultātu vērtēšanas metodes                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Zināšanas:<br>Studējošie pārzina veselības apdrošināšanas vēsturisko attīstību un pamata principus, kā arī veselības aizsardzības sistēmu struktūru Latvijā un citās valstīs.<br>Ir pamata zināšanas par normatīvo aktu bāzi, kas regulē pacientu tiesības, pienākumus un veselības aprūpes sniedzēju atbildību.                                                                                                                                                | Aktīva līdzdalība semināros.<br>Patstāvīgie darbi.<br>Eksāmens. |
| Prasmes:<br>Prot analizēt dažādu valstu veselības apdrošināšanas un aizsardzības modeļus, veicot salīdzinošo izvērtējumu.<br>Interpretēt un piemērot normatīvos aktus praksē, izvērtējot to ietekmi uz pacientu tiesībām un sociālā darbinieka lomu veselības aprūpē.<br>Prot izmantot kritisko domāšanu, veicot patstāvīgu analītisko darbu par veselības aizsardzības sistēmu jautājumiem.                                                                    | Aktīva līdzdalība semināros.<br>Patstāvīgie darbi.<br>Eksāmens. |
| Kompetence:<br>Spēj integrēt zināšanas par veselības apdrošināšanas sistēmām sociālā darba praksē, veicinot starpnozaru sadarbību veselības un sociālajā aprūpē.<br>Spēj identificēt un risināt sociālos riskus, kas saistīti ar veselības aprūpes pieejamību un taisnīgumu, sniedzot atbalstu sabiedrības labklājībai.<br>Demonstrē profesionālo atbildību un ētisku pieeju, strādājot ar pacientiem un citām iesaistītajām pusēm veselības aizsardzības jomā. | Aktīva līdzdalība semināros.<br>Patstāvīgie darbi.<br>Eksāmens. |

**Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji**

| Kritērijs                         | % no kopējā vērtējuma |
|-----------------------------------|-----------------------|
| Semināru uzdevumu izpilde         | 25                    |
| Patstāvīgā darba uzdevumu izpilde | 25                    |
| Eksāmens                          | 50                    |
| Kopā:                             | 100                   |

**Studiju kursa plānojums**

| Daļa | KP  | Stundas  |           |         | Pārbaudījumi |        |       |
|------|-----|----------|-----------|---------|--------------|--------|-------|
|      |     | Lekcijas | Prakt. d. | Laborat | Ieskaite     | Eksām. | Darbs |
| 1.   | 3.0 | 16.0     | 16.0      | 0.0     |              | *      |       |